

הכישרון לא חשוב. חשוב שהאיש יהיה מפורסם, שיהיה נחמד לשני המינים, שיהיה מספיק אינטליגנטי כדי לא לעשות צחוק מעצמו. במקצוע שלנו לא משנה אם הוא לא יודע לשחק. חשוב שבגללו ילכו אנשים לבתי הקולנוע. זוהי דעתו של מפקי הסרטים האיטלקי רוי קאסטלי, כאשר נשאל על השתתפותם של אלילי ספורט בסרטי קולנוע עלילתיים.

קאסטלי אינו המפיק היחיד החושב כך. מי שלקח את ז'אן קלוד-קלי, ונתן לו את התפקיד הראשי בסרט, שנקרא בארץ הג'וב בלבן — ידע שהוא הולך על בטוח. כי קלי (צרפתי, 27, אלוף אולימפי בסקי על קרח) הוא באמת מפורסם, באמת נהי מד, ובאמת אינטליגנטי. התעלולים המד רתקים שלו, המוצגים השבוע בקולנוע הוד בתל-אביב, הם הוכחה מצויינת לנוסח המיסחורית של מפקי הסרטים. המי שתפים אלופים של ענפי ספורט בקולנוע. הנה קאסיוס קליי הולך לעשות סרט בשביל ממשלת גאנה. על כושי שמתאהב בלבנה. הוא כבר הופיע פעם במחזמר בברודוויי. כולם התגלגלו על הריצפה מרוב צחוק. לכן כנראה הוא יסע לגאנה, שם הוא מקווה, יקחו אותו ברצינות.

לפני שנתיים צילם רומאן פולאנסקי ב"שמונה מילימטר את החבר שלו ג'קי סטיוארט, כשהוא דוהר על מסלולי ה"גראנד-פרי" במונאקו. זה היה כל-כך מוצלח, שלפני שנה צילם פולאנסקי סרט תיעודי, על ארבעה ימים בחייו של ה"בחור הדוהר". השנה הציגו לפולאנסקי שיביים את סטיוארט בסרט מתח. אבל לא כולם בטוחים אם ההפקה כדאית. ג'קי סטיוארט לא יודע אם לפנות אל עולם הקולנוע או להמשיך במרוצי מכונות. פולאנסקי לא יודע אם כדאי לו לרדת מהרמה של מאקבט, אל הסרטים שכותב לו אליסטר מקלין. המפיקים בעצי



טאטי

שלי

המכונת שלי (פריז, תל-אביב, צרפת) — כל סרט של הקומי קאית-סרטי-אי-מפיק-שחקן במאי ז'אק טאטי — הוא חג קטן. זוהי חניגה למי שאוהב בדיחות ויוזאיות משוגעות, שאינן נעזרות בדיאלוגים. למי שמוכן להתבונן בטבע האנושי, ולגלות את כל המנוחך והמצחיק בהתנהגות המכאנית של בני האדם. למי שאוהב את האנושות של כלים, הפצים ובמקרה שלפנינו: מכור ניות, הפועלות כאילו נכנסה בהן רוח-חיים. ובעיקר — מי שאוהב את גיבור סרטיו של טאטי, מסייה הולו, שתנועותיו המוזרות והמצחיקות (ראשו כאילו תקוע בעננים, אבל רגליו נטועות באדמה). הסביר פעם טאטי את הדמות, מחפית על נפש רגישה, הומאנית, מלבבת וחמה, שהגיחוך שבה נובע מהיותה אנאכרוניסטית לעולם הממור כן והקר טאטי מציג בסרטיו.

ב"מכונת שלי", כמו ברוב סרטיו, אין דיאלוגים שעליהם נבנה התסריט. האירועים החזותיים הנופסים מקום ראשון במעלה, ואילו הקול האנושי הוא רק עוד קול אחד, בשלל הרעשים הטבעיים והמכאניים שבפס-קול. הפעם, ללא מלים, מספר טאטי על מסעה של מכונת מתחכמת ומשוכללת בכל מיני חידושים מודרניים, המוכיחים את הווילה האלקטרונית-אולטרה-מודרנית בסרטיו, "זה הודו שלי". מסייה הולו, וקצינת-יחסי-הציבור של המיפעל בו הוא מתבונן זמני מכונות, יוצאים במכונת כדי להעבירה מפאריס לסאלון-מכונות באמסטרדם. מה שקורה להם בדרך, זה גם מה שקורה לאורך כל הסרט.



טאטי (במרכז): הראש בעננים

גלל הצילום המסוגנן, יש לפעמים רגעים מתיים, לפעמים פרטים הולכים לאיבוד, לפעמים קשה להבין מה קורה בתמונה. אבל אלה פרטים קטנים, לא חשובים, ביחס לעושי ולדמיון שמציג טאטי בסרטיו.

כדאי לא להחמיץ את ההתחלה, כי לפני הסרט הארוך מוצג סרט קצר של ז'אק קאטמור, על יצירותיו של יוסל ברגרי. הבל להפסיד, זה סרטינו מוצלח.

העכברושים

באים

וילרד (אלנבי, תל-אביב, ארץ-ישראל) — רק המחשבה על עכברושים כבר מעוררת צמרמורת. כשרואים פרצוף של עכברוש מתנוסס מעל חיות הקולנוע, עם שפם מצחיק ושיניים של "באגס-באני", נכנסים לאולם החשוך ומתחילים לחפש עכברושים בין הכיסאות. כי עד שמופיעים עכברושים על המסך, עובר שליש מן הסרט.

בפרק זמן זה מתאר הבמאי, דניאל מאן, גבר בן 27, שנראה כמו נער בן 17 (ברוס דיינזון המעצבן) ושמו וילארד. הוא גר בבית ענק עם אמא שתלטנית וחולה (אלזה לאני צ'סטר המרגיזה), המתפגרת במהלך הסרט. וילארד הוא בחור מופרע הרוצה להתנקם בבוס שלו (ארנסט בורגנין, שמעצבן יותר מכולם). הבוס הוא טיפוס רע, שירד לחייו של וילארד ועושה לו את המוות. וילארד מחליט לעשות לו את המוות בחזרה. בגינה של הבית הוא מוצא עכברושים. הוא מטפל בהם, מאמן אותם, מביא אותם למחסן הבית, הם מתרבים למאות ונשמעים לפקודותיו של וילארד.

וילארד שולח אותם לטרוף חיים את הבוס, והם מתנפלים עליו ומכרסמים בו עד מוות. כשסיימו את התפקידים, הם נכנסים כמו ילדים טובים לקופסאות שוילארד הכין להם. הוא סוגר עליהם, מטביע את עכברושי הנאמנים בבדיחה שגויה. ככה עושים לחברים ותיקים! פויה וילארד, זה יעלה לך ביוקר. המש דקות לאחר-מכן חוזרים העכברושים. לא ביחידים: בעשרות, במאות, באלפים! עכשו הם הכוח הדומיננטי, עכשו הם שולטים בבית. וקודם לכל הם מחסלים את וילארד המיסכן, הם אוכלים אותו ועל העצם (זה גם סוף הסרט, דרך אגב). אבל זה רק שלב ראשון, כי אין גבול לכוחם של העכברושים ותוך פחות



ארנסט בורגנין: טיפוס רע

מחודש הם ישלטו בעולם כולו. את האוטופייה הזו יראו ודאי בסרט הבא.

הדבר הטוב ביותר בסרט המרגיז הזה: למרות הנושא המסמר שיער, למרות המעבר מתפישת ריאליסטית לראייה סוריאליסטית של הסיפור והדימויים הקולנועיים — דניאל מאן עושה עבודה מאופקת ואינו נתפס להלם ויוזאלי או סתם להפחדה וזעזוע בתמונות אלימות. רגעי האימים שהוא מציג — כולם ניתנים בדרך סוגסטיבית, וזה עובד יותר מכל סרט אימים אחר. כי כשיוצאים החוצה יש הרגשה שהולכים בין עכברושים ולא בין בני-אדם.



אדוף סקי קידי (עומד משמאל) הולך על בטוח

מם לא יודעים אם לתת לפולאנסקי לביים, כי מאקבט שלו היה אסון-קופות. עד שיחליטו, מכינים הבריטים פרויקט ענק לרוכבי-הסוסים הכי מפורסם שלהם, לסטר פיגוט. הם מבטיחים לו, שברגע ש"יעזוב את הסוסים, הם ישתפו אותו בסרט יוקרה.

עד היום היו לקולנוע רק רווחים מי ספורטאים. זוכרים את ג'וני וייסמילר, אסתר ויליאמס וסטיב מקווין?

תדרין

תל-אביב

השומר בדימום (אופיר, צרפת) — קומדיה מצחיקה, עם המצחיקן הצרפתי המטורף לואי דה-פינס. עושים צחוק מהקתל וזה צחוק בלי סוף.

החתול (בן-יהודה, צרפת) — משחק מרשים ומרגש של שני השחקנים הגדולים סימון סיניורה וז'אן גאבן. אין להחמיץ סרט עדין ומרטיט זה על זיקנה, בדידות ואהבה שחלפה ואיננה עוד.

גם זו אהבה (בית-רוטשילד, בריטניה) — סרט קולנוע הראשון של קאן לוקי, במאי הטלוויזיוני הגורם כאבי ראש בלתי פוסקים לאנשי המימסד הבריטי, עם קארול וייט. סרט הבוחן את מרכיבית של החברה האנגלית. מצויין.

ירושלים

בתו של ראיין (סמדר, ארץ-ישראל) — מלודרמה רחבה ומסוג-ננת שביים דיויד לין, על רקע מלחמת האירים בבריטים. צילומים עוצרי נשימה, תסריט עשוי היטב, והנאה הנמשכת ל-מעלה משלוש שעות. עם שרה מיילס ב-תפקיד הראשי, וג'ון מילס, כשוטה-כפר בלתי נשכח.

במיו: קוסטה גאוראס. עם ז'אן לואי טרינטיניאן ואיב מונטאן. ניצול מירבי של אמצעים קולנועיים. אסור להחמיץ.

חיפה

מילכוד 22 (אורלי, ארצות-הברית) — עיבוד משובח לספרו של ז'וזף הלר. בימוי מצויין של מייק ניקולס. על אימי מלחמת העולם-השנייה. סאטירה משעשעת ומעצבנת. מכבב אלן ארקין.

מלון פלאזה (חן, ארצות-הברית) — הפגנת משחק מלבבת של ואלטר מאי טאו בשלושה תפקידים שתרפ למידתו גיל סיימון. בימוי גרוע. מערכונים שדרי פים, מאטאו מצויין.

השיטה ההולנדית (חן, ארץ-ישראל) — סרט מתח מרתק שכתב אליסטר מקלין, על מבריחי סמים בהולנד. סירות-מרוץ מחליפות במידף את מקומן את המכונת המהירה. משחק מצויין של השבדי טון ברטל-טאוה.

היהלום הקוהט (תל-אביב, ארץ-ישראל) — מירדפון עליו בעקבות יהלום שהלך לאיבוד באמצע שוד. ביים: פיטר ייטס (בוליס). עם רוברט ראדפורד וג'ורג' סיגל. בתפקיד משנה מופיע זירו מוסטאל, משחק בתיאטרליות מוגזמת.

Z (קריטריון, צרפת) — סרט חובה לכל אדם בעל מצפון פוליטי. סרט חובה לכל שוחר קולנוע מעולה.